

ПРОЕКТУВАННЯ ВИШИТИХ ВИРОБІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ПРИКЛАДНОГО ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ У ПРОЦЕСІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

Вишневська Лілія Євгенівна

Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка,
науковий керівник Курач Микола Станіславович, доктор педагогічних наук, доцент
м. Кременець

Анотація. У статті проведено аналіз прикладного програмного забезпечення для проектування вишитих виробів у процесі трудового навчання. Наведено коротку характеристику сучасних доступних для учнів в умовах загальної середньої школи комп'ютерних програм зі створення орнаментів, композицій та цілих панно для вишивання. Запропоновано для ознайомлення можливості популярних комп'ютерних програм для проектування вишитих виробів.

Ключові слова: трудове навчання, технології виготовлення вишитих виробів, проектування, прикладне програмне забезпечення, вишивка.

Стрімкий розвиток українського суспільства, вдосконалення технологій, висока інформаційна насиченість сучасного життя викликають необхідність адекватного використання нових можливостей в освітньому процесі, орієнтація на виховання всебічно розвинутих особистостей з широким світоглядом, високим рівнем інтелекту, висококваліфікованих спеціалістів, які могли б втілювати новітні перетворення у виробництво, вимагає створення умов для розкриття і реалізації внутрішнього потенціалу учнів. Тому гострою є потреба розробки і впровадження нових технологій для проектування вишитих виробів з використанням прикладного програмного забезпечення на уроках трудового навчання, адже застосування ІКТ під час уроків технологій не тільки полегшує сприйняття учнями матеріалу, а й підвищує інтенсивність, ефективність уроку, розвиток творчості учня, формує інформаційну культуру учня.

На сьогодні є можливості проектування вишитих виробів з використанням прикладного програмного забезпечення. Вишивання є не тільки одним із найбільш відомих і поширених видів українського народного мистецтва, а й надзвичайно популярним видом діяльності учнів на уроках трудового навчання. Однією з найдавніших та найзручніших для вивчення учнями на уроках трудового навчання технік вишивки є ручна вишивка хрестиком. І хоча цей вид вишивки був неодноразово розкритикований мистецтвознавцями, він не втрачає своєї популярності і сьогодні. Щоправда, зазвичай на уроках трудового навчання вона зводиться до копіювання готових зразків орнаменту, які не мають ніякої ні художньої, ні навіть естетичної цінності. Одним із шляхів розв'язку цієї проблеми вбачаємо у використанні сучасних комп'ютерних технологій на уроках трудового навчання в процесі вивчення учнями такого, на перший погляд далекого від комп'ютерних технологій виду рукоділля, як ручна вишивка хрестиком.

Новітні комп'ютерні технології відкривають широкі можливості для проектування вишитих виробів, підвищують ефективність самостійної роботи тих, хто навчається, надають можливості для реалізації творчих ідей, набуття і закріплення творчих навичок, дозволяють втілювати в життя принципово нові форми і методи освітньої діяльності [4]. Практичне застосування різних програмних продуктів у процесі навчання учнів художньому проектуванню значно підвищує ефективність занять вишивкою, скорочує витрати навчального часу для створення орнаментальних композицій і схем, посилює творчу активність, сприяє розвитку майстерності школярів.

Використання комп'ютерної обробки графічних зображень надає набагато більше можливостей для творчості, дозволяючи створити, наприклад, вишиту картину, портрет близької людини тощо. Поряд з цим, використання сучасних комп'ютерних технологій (персонального комп'ютера в комплексі з принтером та сканером а також відповідного програмного забезпечення) на заняттях з вишивки допомагає скоротити допоміжні та механічні операції, демонструє учням зв'язок цього надзвичайно давнього виду рукоділля та сучасних цифрових технологій, дозволяє значно поживити та осучаснити навчальний процес [2].

Крім графічних редакторів, наприклад – Adobe Photoshop, які дають можливість змінювати зображення через застосування різноманітних фільтрів існують спеціальні програми, які виконують перетворення будь-якого графічного файлу у схему вишивки хрестиком. Прикладами використання інформаційних технологій в проектній діяльності є використання програм для створення схем для вишивання (Pattern Maker for Cross-Stich, PM Stich, Creator Stich, Art Easy, Embro Box, PCStitch, Stich Art Easy, EmbroBox, Cross Stich Professional Platinum та ін.) [5]. За допомогою цих програм користувачі мають змогу самостійно створювати схеми для вишивання хрестиком з будь-яких зображень. Для цього досить завантажити зображення в програму, в якій автоматично підберуться кольори, розмір майбутнього малюнка на канві, кількість і довжина ниток, необхідних для створення вишивки, необхідні відтінки ниток. У програмах є попередній перегляд майбутньої роботи, експорт в графічний файл, друк з розбиттям сторінок та багато інших функцій.

Так, за допомогою програми для вишивки хрестиком «PIC 2 PAT» тепер можна самостійно створювати схеми на основі будь-яких фотографій і малюнків – портрет дитини, відому картину, малюнок домашньої тварини тощо. Досить завантажити зображення в програму, вона підбере кольори, розмір майбутнього малюнка на канві, кількість і довжину ниток і їх аналогів, і створить схему для вишивки. Є можливість попереднього перегляду майбутньої роботи, експорт в графічний файл, друк з розбиттям на сторінки [3]. Також програма розраховує собівартість матеріалів, запропонує багато інших функцій.

Однією з найбільш простих і доступних для роботи учнів у процесі трудового навчання, під час вивчення техніки ручної вишивки хрестиком, є програма Stich Art Easy. Програма призначена для створення вишивальних схем, вона дозволяє підготувати схему для вишивання хрестиком будь-якого зображення, і роздрукувати її на принтері або зберегти для використання в майбутньому [5]. Також можливий експорт підготовленої схеми в програму Microsoft Excel, де вона може бути нестандартно оформлена і роздрукована.

Програма має дуже простий та зрозумілий інтерфейс. Готова вишивальна схема може відображатись у кількох варіантах: в режимі символів та напівтонів, режимі символів, в режимі символів та кольорів, в режимі кольорів. На боковій панелі при цьому появляється кольорова палітра використовуваних ниток разом з умовним позначенням їх кольору, а також стає доступним інструмент «Малювати». Відтак можна вручну покращити зображення, замалювати якісь елементи або домалювати нові. Після виконання всіх необхідних виправлень отриманий файл зберігають або в форматі .sae (при якому його можна відкрити тільки даною програмою), або у форматі exe1. Рекомендується зберігати файл в двох форматах. Окрім схеми вишивки, програма автоматично роздруковує кольорову палітру ниток з відповідними номерами та кількістю вишитих даним кольором ниток. Опрацьоване зображення повністю готове до виконання.

Учні переважно використовують програмний продукт Pattern Maker (PM), який доволі простий у користуванні, має високі функціональні можливості, широкий інструментарій для створення і редагування схем вишивки. Pattern Maker – це програма створення схем на комп'ютері для вишивання хрестиком і перегляду схем у форматі xsd. За її допомогою ескіз чи малюнок легко перетворюється на схему для вишивки хрестиком або іншими техніками [1]. Використовуючи цю програму, можна створювати власну схему або узор, малюючи їх в ручну у середовищі програми, чи створюючи схему для вишивання на основі готового зображення (картинки, фотографії), виконувати перенабір із графічних схем, а також змінювати

новостворену схему. Для цього програма містить різні корисні функції: налаштування розміру сітки, вибір видів стібків, кольорів ниток різних фірм, редагування кольорової палітри, інформацію (ключ) до схеми тощо.

Великий набір інструментів, використовуваних при імпорті зображень і обробці схеми, роблять програму по справжньому функціональною на всіх етапах розробки дизайну. Серед інших слід згадати інструмент «Передній план», що дозволяє вибрати пріоритетні кольори переднього плану, а також можливість підсвічування хрестиків виділеного кольору, що дозволяє ефективно боротися з одиночними хрестиками. У цій програмі зразки виглядають «живими» на комп'ютерному екрані. Також існує можливість роздрукувати схему, використовуючи будь-який з декількох форматів, один з яких забезпечує представлення, яке може використовуватися як схема для вишивання.

Програма забезпечує можливість використання до 240 кольорів муліне (вишивального шовку) для покращення дизайну вишивки. Дизайни можуть мати до 999x999 повних стібків. Схему можна відобразити в чотирьох виглядах: – стібок (використовується для реалістичного представлення зразка); символічний (використовується для створення схеми для вишивання); тіло (кольорові квадратики); інформація (нитки, канва, розмір). У програмі при створенні схем вишивки використовується палітра, яка відображає усі кольори, що використані у схемі. Палітра у програмі відображає кольори ниток муліне; в ній представлено близько 92 гам кольорів різних виробників ниток (DMS, Anchor, Gamma та ін.).

Крім цього, у програмі Pattern Maker схему для вишивання можна створити різними способами: 1) намалювати вручну; 2) імпортувати готове зображення у схему; 3) перенабрати готову схему та ін. [4]. Практичний досвід свідчить, що інтенсивність та якість освітнього процесу суттєво зростає при впровадженні творчих завдань з комп'ютерного створення ескізів, композицій, орнаментів для різних видів декоративно-ужиткового мистецтва [2]. Паралельно зростає зацікавленість учнів, якість набутих знань і впевненість у власних можливостях, спонукаючи деяких з них до самостійного поглиблення знань у царині комп'ютерного проектування вишивки.

У програмі РМ використовують три головні підходи до створення нового дизайну: малювання стібків уручну (створення власного дизайну); перетворення існуючого зображення в схему; перегляд намальованого ескізу або існуючого дизайну вишивки. Вважаємо, що програма «Pattern Maker» має дуже простий та інтуїтивно зрозумілий для учнів інтерфейс, вона є простою та зручною у користуванні, не вимагає від учнів ніякої спеціальної підготовки, та перетворює зображення у схему вишивки з кольорами, максимально наближеними до оригіналу [3]. Тому ця програма надає широкі можливості для швидкого і зручного створення схем для вишивання майже будь-якої складності і може бути використані у проектній діяльності на уроках трудового навчання.

Застосування комп'ютерних технологій на уроках трудового навчання, зокрема програми «Pattern Maker», є закономірним явищем, проте ефективність використання їх залежить від чіткого уявлення про місце, яке вони займають в комплексі взаємозв'язків, що виникають у системі взаємодії «вчитель–учень». Використання комп'ютерних технологій видозмінює мету і зміст трудового навчання, зокрема, з'являються нові методи й форми організації навчально–трудоного процесу. При цьому виробляється якісно нова модель формування особистості школяра, для якої здібності до комунікації, активне оволодіння новими функціями, творче мислення стають життєвою потребою.

Отже, досвід практичної діяльності засвідчує, що використання сучасних комп'ютерних технологій на уроках трудового навчання у процесі вивчення техніки ручної вишивки хрестиком дозволяє уникнути рутинної підготовчої роботи, зосередившись на самому процесі творчості. Використання спеціальних програм для створення схем сюжетної вишивки, зокрема програми «Pattern Maker», дозволяє учням бути не обмеженими традиційним орнаментом, а максимально проявити свою творчість перетворивши в схему для вишивання будь-яке зображення чи картину. Це дає можливість створити унікальні речі, в які вкладено художній

смак, вміння бачити прекрасне та втілити його у закінчений художній твір, поєднуючи давнє мистецтво та сучасну комп'ютерну техніку.

Перспективами подальших досліджень є пошук шляхів удосконалення методики використання сучасних комп'ютерних технологій у процесі проектування вишитих виробів учнями на уроках трудового навчання.

Перелік використаної літератури

1. Вышивальная программа Pattern Maker for Cross Stitch для создания дизайнов вышивки крестом. URL : <http://broidery.ru/?p=1643>.
2. Гелетій А. Можливості використання інформаційно–комунікаційних технологій у процесі навчання учнів техніці ручної вишивки хрестиком. URL : <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/187325/186633>
3. Макеєв С. Ю. Використання інформаційно–комунікаційних технологій у системі технологічної освіти. *Педагогіка та психологія*. 2016. Вип. 40 (2). С. 97–102.
4. Мельник Г. Використання комп'ютерних технологій на заняттях з вишивки. *Наукові записки ТНПУ ім. В. Гнатюка*. Серія: Педагогіка. 2017. № 7. С. 149–153.
5. Програми для створення схем для вишивки. URL : <https://uk.soringpcrepair.com/software-for-creating-embroidery-scheme>.
6. Українська вишивка. Традиції і сучасність [Веб–сайт]. URL : <http://deep.kiev.ua/~malvin/embroid/5.htm>

УДК 792.78(4:477):372.874

МУРАЛ-АРТ-ЯК ВИД СУЧАСНОГО ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА В СЕРЕДОВИЩІ

Вусик Наталія Вікторівна

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
м. Вінниця

Анотація. У статті досліджено теоретичні питання використання мурал-арту як виду сучасного візуального мистецтва; розкрито особливості розвитку мурал-арту як одного з напрямів урбаністичного мистецтва у міській культурі України; схарактеризовано методи та форми зображення муралу в середовищі сучасного міста; обґрунтовано актуальність його застосування в освітньому процесі, унікальність впливу на формування особистості, що може забезпечити творчу та індивідуально-особистісну спрямованість освіти, стати важливим компонентом її змісту.

Ключові слова: сучасне візуальне мистецтво, урбаністичне мистецтво, мурал-арт, міське середовище, форми, методи роботи, освітній процес.

Обґрунтування актуальності дослідження. Твори різних умовних століть найяскравіше передають почуття особистого настрою. Доба Середньовіччя – період війн, потім занепаду. Доба Відродження розкриває цвіт душі та гармонії людини. Бароко переповнює своєю динамікою, яскравим колоритом. Та на відміну від останніх, сучасне мистецтво щось увібрало в себе, а десь і розвіяло. Ці відчуття залишили майже зовсім непомітний слід відлуння давніх традицій. Люди навчилися бачити красу в новому образі. Хтось зображує прості сюжети, а дехто потребує складних філософських уявлень про світ. Важливим залишається ідея духовності людини. Навіть краплинка на аркуші розповідь